

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ

1. พัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา
2. เปรียบเทียบพัฒนาการของนักศึกษาระหว่างกลุ่มที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น และกลุ่มที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามปกติในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้
 - 2.1 สัมพันธภาพระหว่างบุคคล
 - 2.2 ทักษะสังคม
 - 2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยมีการดำเนินการวิจัยใน 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย

1.1 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร สมรรถนะของนักศึกษา รูปแบบการเรียนการสอน การจัดหลักสูตร และการเรียนการสอนในระดับปริญญาบัณฑิต แนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต การร่วมมือทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือและการใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอน

1.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดพื้นฐานและหลักการเกี่ยวกับ สมรรถนะของนักศึกษา รูปแบบการเรียนการสอน การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนในระดับปริญญาบัณฑิต แนวทางการพัฒนานักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต การร่วมมือทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ การใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอนเพื่อนำมากำหนดเป็นองค์ประกอบของกรอบแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 สร้างรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.1.1 สร้างรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน และแนวทางการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปใช้

2.1.2 สร้างคู่มือสำหรับผู้สอน ซึ่งประกอบไปด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับการนำรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษาไปใช้

2.2 สร้างและพัฒนาเครื่องมือในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งประกอบไปด้วย

2.2.1 แผนการสอนรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร ผู้วิจัยสร้างแผนการสอนรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครจำนวน 24 คาบ รวมเวลาทั้งหมด 48 ชั่วโมง โดยมีเนื้อหาสาระครบถ้วน ระบุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนในแต่ละคาบ จัดวิธีการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละคาบให้สอดคล้องกับหลักการของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา ตลอดจนจัดทำเอกสารที่ใช้ประกอบการทำกิจกรรมทุกกิจกรรม

2.2.2 แบบทดสอบสาระการเรียนการสอน ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบสาระการเรียนการสอนขึ้น 2 ฉบับ คือแบบทดสอบสาระการเรียนการสอนสำหรับการสอบกลางภาคเรียนจำนวน 1 ฉบับ และแบบทดสอบสาระการเรียนการสอนสำหรับการสอบปลายภาคเรียนจำนวน 1 ฉบับ ซึ่งมีสาระครอบคลุมสิ่งที่นักศึกษาได้เรียนรู้ และสามารถวัดในด้านความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

2.2.3 แบบวัดสัมพันธภาพของนักศึกษา ผู้วิจัยพัฒนาแบบวัดสัมพันธภาพของนักศึกษาจากเครื่องมือที่สร้างโดย จอห์นสัน และ จอห์นสัน (1997) ประกอบไปด้วยเครื่องมือจำนวน 2 ชุด คือแบบวัดระดับการยอมรับซึ่งกันและกัน และแบบวัดลักษณะส่วนบุคคล

2.2.4 แบบวัดทักษะสังคมของนักศึกษา ผู้วิจัยพัฒนาแบบวัดทักษะสังคมของนักศึกษาจากเครื่องมือที่สร้างโดย จอห์นสัน และ จอห์นสัน (1997) ประกอบไปด้วยเครื่องมือ

จำนวน 4 ชุด คือ แบบวัดลักษณะการฟังทางสังคม แบบวัดภาวะการเป็นผู้นำ แบบวัดพฤติกรรมการจัดการกับความขัดแย้ง และแบบวัดพฤติกรรมการสื่อสาร

2.2.5 แบบประเมินการทำงานกลุ่ม ผู้วิจัยพัฒนาแบบประเมินการทำงานกลุ่ม ซึ่งสร้างขึ้นโดย แอ็บสัน (1994)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองและศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชา พื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษา ที่พัฒนาขึ้น

การทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการโดยการนำรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษา ไปใช้ในสภาพจริง เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษาที่พัฒนาขึ้น โดยการทดลองจัดการเรียนการสอนกับนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร ในภาคเรียนฤดูร้อน ปีการศึกษา 2543 จำนวน 76 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 38 คนกลุ่มควบคุม 38 คน หลังจากได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษาตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ก่อนการทดลองดำเนินการเรียนการสอน ทดสอบนักศึกษาก่อนการทดลองโดยใช้แบบวัดระดับการยอมรับซึ่งกันและกัน แบบวัดลักษณะส่วนบุคคล แบบวัดลักษณะการฟังทางสังคม แบบวัดภาวะการเป็นผู้นำ แบบวัดพฤติกรรมจัดการกับความขัดแย้ง และแบบวัดพฤติกรรมการสื่อสาร แล้วเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติทดสอบที(t-test independent) และสถิติร้อยละ พบว่า

3.1.1 นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยระดับการยอมรับซึ่งกันและกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.2 นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีลักษณะส่วนบุคคล ไม่แตกต่างกัน

3.1.3 นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะการฟังทางสังคม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.4 นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยภาวะการเป็นผู้นำ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.5 นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการจัดการกับความขัดแย้ง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.6 นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีลักษณะการสื่อสารไม่แตกต่างกัน และมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการสื่อสาร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ดำเนินการสอน โดยกลุ่มทดลองใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และกลุ่มควบคุมใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามปกติ มีระยะเวลาทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 8 ชั่วโมง รวม 48 ชั่วโมง

3.3 หลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์ และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษา ทำการทดสอบนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง โดยใช้แบบวัดระดับการยอมรับซึ่งกันและกัน แบบวัดลักษณะส่วนบุคคล แบบวัดลักษณะการพึ่งพาทางสังคม แบบวัดภาวะการเป็นผู้นำ แบบวัดพฤติกรรมการจัดการกับความขัดแย้ง แบบวัดพฤติกรรมการสื่อสาร และแบบวัดสาระการเรียนการสอน แล้วดำเนินการเปรียบเทียบดังนี้

3.3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการดำเนินการทดลองด้วยสถิติทดสอบที (t-test independent) และสถิติร้อยละ พบว่า

3.3.1.1 นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยระดับการยอมรับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3.3.1.2 นักศึกษากลุ่มทดลอง มีลักษณะส่วนบุคคลแบบมีมิตรไมตรีสูง แต่วางอำนาจต่ำ จำนวนมากกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม

3.3.1.3 นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะการพึ่งพาทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยลักษณะการร่วมมือสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษากลุ่มควบคุม

3.3.1.4 นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยภาวะการเป็นผู้นำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3.3.1.5 นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการจัดการกับความขัดแย้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านการมองหลายมุม การแพ้ – ชนะ และการหลีกเลี่ยงสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3.3.1.6 นักศึกษากลุ่มทดลอง มีลักษณะการสื่อสารแบบสองทางจำนวนมากว่ากลุ่มควบคุมและนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการสื่อสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3.3.1.7 นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3.3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการดำเนินการทดลองด้วยสถิติทดสอบที (paired t-test) และสถิติร้อยละพบว่า

3.3.2.1 นักศึกษากลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยระดับการยอมรับซึ่งกันและกันก่อนและหลังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

3.3.2.2 หลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลอง มีลักษณะส่วนบุคคลแบบมิตรไมตรีสูงแต่อาจต่ำจำนวนมากว่าก่อนการทดลอง

3.3.2.3 นักศึกษากลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะการพึ่งพาทางสังคมก่อนและหลังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

3.3.2.4 นักศึกษากลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยภาวะการเป็นผู้นำก่อนและหลังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

3.3.2.5 นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการจัดการกับความขัดแย้งก่อนและหลังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยคะแนนเฉลี่ย

หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

3.3.2.6 หลังการทดลอง นักศึกษากลุ่มทดลอง มีลักษณะการสื่อสารแบบสองทาง จำนวนมากกว่าก่อนการทดลอง และมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการสื่อสารก่อนและหลังแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา

หลังจากการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์ และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา และการนำรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือใน รายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษาไปทดลองใช้ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา ผู้วิจัยพบข้อสังเกตที่เกิดจากการใช้ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนา สัมพันธภาพของนักศึกษา ซึ่งนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนดังต่อไปนี้

ด้านกระบวนการเรียนการสอน

1) ในขั้นตอนการ

การแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มละ 4 –5 คน ควรให้นักศึกษา

หมุนเวียนกันเป็นหัวหน้ากลุ่ม

2) ในขั้นการประเมินผล

- ในการสอบกลุ่มให้นักศึกษาส่งเฉพาะคำตอบของกลุ่มเพียง 1

ชุดโดยไม่ต้องส่งคำตอบส่วนบุคคลอีก

-ในการประเมินผลเพื่อนร่วมกลุ่ม ให้ประเมินหลังจากการแบ่ง

กลุ่มใหม่

ส่วนในด้านอื่น ๆ เป็นไปตามแผนที่วางไว้จึงไม่มีประเด็นที่ต้องปรับปรุง

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา

ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการร่วมมือของดูช (Deutsch's Cocperative Theory, 1973) มาเป็นหลักในการพัฒนา เนื่องจากการร่วมมือเป็นแนวทางที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง เพราะกระบวนการร่วมมือ กระตุ้นให้เกิดพลังในการทำงานที่มีผู้รับผิดชอบหลากหลาย มีการแบ่งภาระความรับผิดชอบกันในระหว่างสมาชิกกลุ่ม ทำให้เรียนรู้สาระต่าง ๆ มากขึ้น และได้ผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้น ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการและทฤษฎีอื่น ๆ ที่สนับสนุนทฤษฎีการร่วมมือดังกล่าวได้แก่ ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของแอสติน (Astin's Theory of Involvement, 1985) ซึ่งกล่าวว่า นักศึกษาเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วม (students learn by becoming involved) การมีส่วนร่วมทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอันจะนำไปสู่การเรียนรู้ด้านวิชาการ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีหลายประการ ผู้วิจัยยังพบว่าหลักการจัดการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตของซิกเคอร์ริงและแกมสัน (Chickering and Gamson's The Seven Principles for good Practice in Undergraduate Education, 1991) ระบุว่า ควรสนับสนุนให้อาจารย์และนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กัน สนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในระหว่างนักศึกษา และเคารพในความแตกต่างในความสามารถ และวิธีการเรียนรู้ของแต่ละคน เช่นเดียวกับหลักการพัฒนานักศึกษาของซิกเคอร์ริง (Chickering 's Seven Vectors of Student Development, 1993) กล่าวว่า นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ควรจะได้รับการพัฒนาการพึ่งพาตนเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ หลังจากสังเคราะห์ทฤษฎีและหลักการทั้ง 4 ประการแล้วผู้วิจัยได้นำผลการสังเคราะห์ มากำหนดเป็นหลักการสำคัญของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พัฒนาขึ้น

หลังจากกำหนดหลักการสำคัญของรูปแบบที่จะพัฒนาต่อไปแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการเรียนการสอนซึ่งดันคินและบาร์เนส (Dunkin & Barnes, 1986) และจอยซ์และเวลล์ (Joyce & Weil, 1996) รวบรวมไว้พบว่า หากจุดประสงค์ในการเรียนการสอนเน้นการเรียนรู้สาระด้านวิชาการ ควบคู่กับทักษะทางด้านสังคม การมีปฏิสัมพันธ์กันและการร่วมมือควรจะเลือกใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือของจอห์นสันและ

จอห์นสัน (Johnson & Johnson,1987), สลาวิน (Slavin,1995), ไพรเบอร์กและ ดริสคอล (Freiberg & Driscoll ,1992) และ รัสโซและวอร์เรน (Russo & Warren,1999) และได้นำผลการสังเคราะห์แนวคิดดังกล่าวมากำหนดโครงสร้างของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พัฒนาขึ้น

เนื่องจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจะต้องมีการนำไปทดลองใช้ เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยจึงเลือกรายวิชารายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เป็นรายวิชาต้นแบบในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพราะรายวิชาดังกล่าวมีสาระครอบคลุมทั้งความรู้ด้านดนตรีสากลและดนตรีไทยตลอดจนบทบาทของดนตรีในนาฏศิลป์และการละครไทย สาระวิชาที่ครอบคลุมนี้เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้ดนตรีทุกแง่มุม ทำให้เกิดความรู้ที่กว้างขวาง และยังเอื้อให้สามารถจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายโดยใช้กระบวนการกลุ่มอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการการเรียนรู้แบบร่วมมือ นอกจากนี้ นักศึกษาที่ลงเรียนรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เป็นนักศึกษาที่มาจากทุกชั้นปีจากสาขาวิชาเอกต่าง ๆ คละกัน ดังนั้นนักศึกษากลุ่มนี้จึงมีลักษณะหลากหลายในด้านความรู้ ความคิด และประสบการณ์ ซึ่งลักษณะของผู้เรียนเช่นนี้มีความสอดคล้องกับหลักการการเรียนรู้แบบร่วมมือ จึงเป็นกลุ่มที่เหมาะสมสำหรับการทดลอง

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนของกานเย่ (Gagne,1992) พบว่า จุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาคือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคม การศึกษาสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะทางด้านสติปัญญา ยุทธวิธีในการรับรู้ กรสื่อสารข้อมูลด้วยวาจา ทักษะปฏิบัติและทัศนคติ ดังนั้นจึงถือว่สิ่งเหล่านี้เป็นผลลัพธ์ที่สำคัญของการศึกษา และผู้วิจัยได้ศึกษาผลการวิจัยที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในการเรียนการสอน แล้วจึงได้นำผลการสังเคราะห์แนวคิดและผลการวิจัยดังกล่าว มากำหนดผลลัพธ์ของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พัฒนาขึ้น

รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พัฒนาขึ้นมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนานักศึกษาใน 3 ด้านคือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทักษะสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยจัดทำต้นร่างของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา เครื่องมือประเมินผลสัมฤทธิ์ของการใช้

รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา จากนั้นนำรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พัฒนาขึ้นและเครื่องมือทั้งหมดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ในการตรวจสอบรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่า หลักการของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษามีความเหมาะสม มีความครอบคลุมในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการเรียนการสอนและผลลัพธ์ นอกจากนี้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษาที่สร้างขึ้น ยังมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินรูปแบบ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือประเมินผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำเครื่องมือประเมินผลสัมฤทธิ์ไปตรวจหาค่าความเที่ยงของแบบวัด แล้วจึงนำไปทดลองใช้

รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์ และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา
2. หลักการของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา
3. โครงสร้างของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษาซึ่งประกอบไปด้วย

3.1 ปัจจัยนำเข้า ประกอบไปด้วย จุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา นักศึกษา ผู้สอน และสภาพแวดล้อม

3.2 กระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการเรียนการสอน 3 ขั้นตอนคือ

- 1) ขั้นเตรียมการ เป็นการดำเนินการเตรียมการอย่างครอบคลุมในด้านปัจจัยนำเข้าของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา

2) ขั้นตอนดำเนินการเรียนการสอน ได้แก่การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนในแต่ละคาบและการทำกิจกรรมกลุ่ม

3) ชั้นประเมินผล เป็นการประเมินผลพัฒนาการของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ตลอดภาคเรียน และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชา พื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษา

3.3. ผลลัพธ์คือพัฒนาการของนักศึกษาหลังจากการใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรีนาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษาตามจุดประสงค์ 3 ด้านคือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทักษะสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์ และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษา มีลักษณะเด่นคือ

1) การแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อยเพื่อให้ นักศึกษาเกิดการเรียนรู้โดยการใช้กระบวนการกลุ่มเริ่มจากการแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มละ 2 คนหลังจากนั้นมีการเปลี่ยนกลุ่ม โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มละ 3, 4 และ 5 คนตามลำดับ

2) การประเมินผล ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายได้แก่

- การทดสอบ การทดสอบระหว่างภาคเรียนทุกครั้ง ใช้วิธีการสอบแบบร่วมมือ โดยนักศึกษาสามารถปรึกษากันได้ภายในกลุ่มของตนเองระหว่างการทำแบบทดสอบ ส่วนการทดสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียนให้นักศึกษาสอบเดี่ยวก่อน แล้วจึงทำแบบทดสอบฉบับเดียวกันอีกครั้งหนึ่งโดยใช้วิธีการสอบแบบร่วมมือ

- การนำเสนอผลงานกลุ่ม

3) การประเมินเพื่อนร่วมกลุ่ม

4. เอกสารประกอบการใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์ และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษาประกอบไปด้วย

4.1 คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษาเป็นเอกสารชี้แจงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนและวิธีการในการนำรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษาที่สร้างขึ้นไว้ โดยมีการขยายความและยกตัวอย่างกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้สอนในการประยุกต์ใช้

รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนา
สัมพันธภาพของนักศึกษา

4.2 เค้าโครงการวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร

4.3 เนื้อหาวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร

4.4 แผนการสอนรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร

4.5 เครื่องมือในการประเมินพัฒนาการของนักศึกษา ซึ่งเป็นผลสัมฤทธิ์ของการใช้

รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนา
สัมพันธภาพของนักศึกษา ประกอบไปด้วย แบบวัดระดับการยอมรับซึ่งกันและกัน แบบวัด
ลักษณะส่วนบุคคล แบบวัดลักษณะการพึ่งพาทางสังคม แบบวัดภาวะการเป็นผู้นำ แบบวัด
พฤติกรรมจัดการกับความขัดแย้ง แบบวัดพฤติกรรมสื่อสาร และแบบวัดสาระการเรียนรู้
การสอน

หลังจากการนำรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และ
การละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษาไปทดลองใช้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสอดคล้อง
ระหว่างการปฏิบัติตามรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการ
ละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษาที่ออกแบบไว้กับผลการวิจัยและสภาพการณ์ที่เป็นจริง
และได้ปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อ
พัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษาให้มีความสมบูรณ์

2. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พัฒนาขึ้น

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี
นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา ทำโดยการวิเคราะห์พัฒนาการของ
นักศึกษาในด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทักษะสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้
ดังต่อไปนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์สัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักศึกษา

2.1.1 ระดับการยอมรับซึ่งกันและกัน

1) การเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลัง
การทดลองพบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับการยอมรับซึ่งกันและกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .001 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

2) การเปรียบเทียบในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับการยอมรับซึ่งกันและกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง

สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา สามารถพัฒนาระดับการยอมรับซึ่งกันและกันของนักศึกษาได้ กล่าวคือนักศึกษากลุ่มทดลองมีระดับการยอมรับซึ่งกันและกันสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีพัฒนาการที่ดีในด้านการยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งลักษณะการยอมรับซึ่งกันและกันนี้ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล

2.1.2 ลักษณะส่วนบุคคล

1) การเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลองพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีลักษณะส่วนบุคคลแบบมีมิตรไมตรีสูงแต่ว่างอำนาจต่ำ จำนวนมากกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม

2) การเปรียบเทียบในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีลักษณะส่วนบุคคลแบบมีมิตรไมตรีสูงแต่ว่างอำนาจต่ำจำนวนมากกว่าก่อนการทดลอง

สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา สามารถพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักศึกษาได้ กล่าวคือนักศึกษากลุ่มทดลองมีลักษณะมีมิตรไมตรีสูงและว่างอำนาจต่ำจำนวนมากกว่าก่อนการทดลอง แสดงว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีพัฒนาการที่ดีในด้านลักษณะส่วนบุคคล เพราะลักษณะส่วนบุคคลเช่นนี้เป็นลักษณะส่วนบุคคลด้านบวกที่ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล

ผลจากการวัดสัมพันธภาพของนักศึกษาด้านระดับการยอมรับซึ่งกันและกันและลักษณะส่วนบุคคล ทำให้ได้ข้อสรุปว่ารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา สามารถพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักศึกษาได้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า หลังการทดลอง นักศึกษาในกลุ่มทดลองจะมีคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงว่านักศึกษากลุ่มที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามปกติ

2.2 ผลการวิเคราะห์ทักษะสังคมของนักศึกษา

2.2.1 ลักษณะการพึ่งพาทางสังคม

1) การเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองพบว่า คะแนนเฉลี่ยลักษณะการพึ่งพาทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านการร่วมมือสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษากลุ่มควบคุม

2) การเปรียบเทียบในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง พบว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยลักษณะการร่วมมือสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษา สามารถพัฒนาลักษณะการพึ่งพาทางสังคมของนักศึกษาได้ กล่าวคือนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านการร่วมมือสูงกว่าด้านการทำงานโดยลำพังและด้านการแข่งขัน แสดงว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีพัฒนาการที่ดีในด้านการร่วมมือ ซึ่งเป็นทักษะสังคมที่ดี

2.2.2 ภาวะการเป็นผู้นำ

1) การเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยภาวะการเป็นผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

2) การเปรียบเทียบในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง พบว่านักศึกษากลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยภาวะการเป็นผู้นำก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษา สามารถพัฒนาภาวะการเป็นผู้นำของนักศึกษาได้ กล่าวคือนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการมุ่งมั่นและคะแนนเฉลี่ยการเอาใจใส่ดูแลสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีพัฒนาการที่ดีในด้านภาวะการเป็นผู้นำเพราะคะแนนเฉลี่ยที่ได้แสดงว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีภาวะการเป็นผู้นำที่สมดุล คือเป็นผู้นำที่สามารถทำงาน

ที่ได้รับมอบหมายร่วมกันสำเร็จด้วยดีและยังก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ร่วมงานอีกด้วย ซึ่งภาวะผู้นำเช่นนี้เป็นทักษะสังคมที่ดี

2.2.3 พฤติกรรมการจัดการกับความขัดแย้ง

1) การเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลองพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนพฤติกรรมการจัดการกับความขัดแย้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านการมองหลายมุม การแพ้ – ชนะ และการหลีกเลี่ยงสูงกว่ากลุ่มควบคุม

2) การเปรียบเทียบในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการจัดการกับความขัดแย้งก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองด้านการมองหลายมุม การแพ้ – ชนะ และการหลีกเลี่ยง สูงกว่าก่อนการทดลอง

สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์ และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา สามารถพัฒนาพฤติกรรมการจัดการกับความขัดแย้งของนักศึกษาได้ในด้านการมองหลายมุม กล่าวคือนักศึกษากลุ่มทดลองใช้กลวิธีการจัดการกับความขัดแย้งแบบการมองหลายมุมสูงกว่าก่อนการทดลองแสดงว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีพัฒนาการที่ดีในด้านการมองหลายมุม เพราะการมองหลายมุมเป็นกลวิธีการจัดการกับความขัดแย้งแบบสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะสังคมที่ดี

2.2.4 พฤติกรรมการสื่อสาร

1) การเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลองพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีลักษณะการสื่อสารแบบสองทางจำนวนมากกว่ากลุ่มควบคุมและนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการสื่อสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

2) การเปรียบเทียบในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลอง มีลักษณะการสื่อสารแบบสองทางจำนวนมากกว่าก่อนการทดลอง และมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการสื่อสารก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษาสามารถพัฒนาพฤติกรรมการสื่อสารของนักศึกษาได้ กล่าวคือจำนวนนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีลักษณะการสื่อสารแบบสองทางมีมากกว่าจำนวนนักศึกษาที่มีลักษณะการสื่อสารแบบทางเดียว แสดงว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีพัฒนาการที่ดีในด้านลักษณะการสื่อสาร เพราะการสื่อสารแบบสองทางเป็นลักษณะการสื่อสารที่ดี นอกจากนี้ นักศึกษากลุ่มทดลองยังมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการสื่อสารสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีพัฒนาการที่ดีในด้านการสื่อสาร เพราะทั้งลักษณะการสื่อสารแบบสองทาง และพฤติกรรมการสื่อสารที่ดี เป็นทักษะสังคมที่ดี

ผลจากการวัดทักษะสังคมของนักศึกษาด้านการพึ่งพาทางสังคม ภาวะการเป็นผู้นำและพฤติกรรมการสื่อสารทำให้ได้ข้อสรุปว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษา สามารถพัฒนาทักษะสังคมของนักศึกษาได้ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า หลังการทดลอง นักศึกษาในกลุ่มทดลองจะมีคะแนนเฉลี่ยทักษะสังคมสูงกว่านักศึกษากลุ่มที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามปกติ ส่วนผลการวัดทักษะสังคมด้านพฤติกรรมการจัดการกับความขัดแย้งพบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะสังคมของนักศึกษาด้านการมองหลายมุมซึ่งเป็นทักษะสังคมที่ดีได้

2.3 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียนพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษา สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้ กล่าวคือนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม ทั้งการสอบเดี่ยวและการสอบเดี่ยวควบคู่กับการสอบกลุ่ม แสดงว่าการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษาสามารถพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้ดีกว่าการเรียนโดยวิธีปกติ

อภิปรายผล

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์ และการละคร

ในการพัฒนารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์ และการละครครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเป็นหลักในการพัฒนาดังได้กล่าวมาแล้ว รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์ และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีจุดเด่นซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือที่มีผู้อื่นพัฒนาขึ้นดังต่อไปนี้

1. การแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อยเพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้โดยการใช้กระบวนการกลุ่มเริ่มจากการแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มละ 2 คนโดยความสมัครใจก่อน หลังจากนั้นมีการเปลี่ยนกลุ่ม โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มละ 3, 4 และ 5 คนตามลำดับ ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือที่มีผู้อื่นพัฒนาไว้แล้วที่มักจะแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม 4 หรือ 5 คนตั้งแต่เริ่มแรกและผู้เรียนอยู่ร่วมกลุ่มเดียวกันตลอดระยะเวลาการเรียน การที่ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มละ 2 คนตามความสมัครใจเพราะว่ากลุ่มขนาด 2 คนทำให้สมาชิกกลุ่มมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันและมีการร่วมมืออย่างเต็มที่ การกำหนดกลุ่มขนาด 2 คน เป็นการเริ่มต้นที่ดีสำหรับผู้ที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการทำงานกลุ่ม เพราะการทำงานเป็นคู่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน อันจะเป็นพื้นฐานที่ดีในการเข้าร่วมในกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น เพราะในกลุ่มใหญ่ขึ้นจะมีความซับซ้อนมากขึ้น ต่อจากนั้นมีการแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มละ 3 คนเพราะกลุ่มขนาดนี้ทำให้สามารถมีการตัดสินใจโดยการใช้เสียงส่วนใหญ่ (2คน) ได้ สมาชิกกลุ่มจะมีส่วนร่วมในการทำงานหรือทำกิจกรรม เพราะไม่มีใครอยากเป็นส่วนเกินของกลุ่ม ในการรวมกลุ่ม 3 คนทำให้นักศึกษามีประสบการณ์ในบทบาทการเป็น ผู้พูด ผู้ฟัง และผู้สังเกตการณ์ สลับกันไป ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการทำงานกลุ่มที่มีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการใช้กระบวนการกลุ่มสำหรับการเรียนการสอนของไฟร์เบอร์กและดริสคอลล (1992) ต่อจากนั้นมีการแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มละ 4 และ 5 คนตามลำดับเพราะกลุ่มขนาด 4 และ 5 คนเป็นกลุ่มขนาดที่เหมาะสมที่สุดในการใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเพราะเป็นกลุ่มที่เล็กพอที่สมาชิกกลุ่มแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนอย่างเปิดเผย กลุ่มขนาดนี้ยังมีความหลากหลายในด้านความคิดเห็นและมุมมองอย่างพอเพียง การแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มละ 4 - 5 คนเป็นไปตามแนวคิดของจอห์นสันและจอห์นสัน(1987) และสลาวิน (1995)

2. การประเมินผล ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายได้แก่

2.1 การทดสอบ การทดสอบระหว่างภาคเรียนทุกครั้ง ใช้วิธีการสอบแบบร่วมมือ โดยนักศึกษาสามารถปรึกษากันได้ภายในกลุ่มของตนเองระหว่างการทำแบบทดสอบ ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนแบบร่วมมือมีความสัมพันธ์กันทั้งการเรียนและการทดสอบ ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของเลสเทอร์ และครอลล์ (Lester & Kroll, 1991 cited in Muir & Tracy, 1999) และยังเป็นการฝึกทักษะการสอบแบบร่วมมือซึ่งเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาในหลายด้านเช่นทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จะเห็นได้จากการที่นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยจากการสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียนสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม ความเครียดเนื่องจากการสอบลดลงจะเห็นได้จากการที่บรรยากาศในการสอบเป็นบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีการหัวเราะเป็นระยะ ๆ มีการใช้เวลาสำหรับเตรียมการสอบมากขึ้น นักศึกษาใช้ทักษะการคิดแบบมีวิจารณญาณมากขึ้นเพราะนักศึกษาต้องพิจารณาคำตอบของตนเองและของเพื่อนร่วมกลุ่มอย่างรอบคอบก่อนตอบคำถาม (เมอร์ และ เทรซี่, 1999) นักศึกษามีความพึงพอใจในการเรียนซึ่งมีผลทำให้จำนวนนักศึกษาที่ถอนรายวิชากลางคันลดน้อยลง จะเห็นได้จากการที่นักศึกษาในกลุ่มทดลองถอนรายวิชากลางคันเพียง 1 คนเนื่องจากไม่สบายต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน นักศึกษาเกิดการเรียนรู้มากขึ้นจากการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันคำตอบกับเพื่อน (Stearns, 1996) ไม่มีการทุจริตเกิดขึ้นเพราะนักศึกษาเห็นว่าไม่จำเป็นต้องทุจริตในเมื่อทุกคนมีผู้ช่วยอยู่แล้ว ลดความวิตกกังวลและทำให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการสอบ(รัสโซ และ วอร์เรน, 1999) จะเห็นได้จากการที่นักศึกษาไม่แสดงความวิตกกังวลหรือมีข้อต่อรองใด ๆ เมื่อผู้สอนประกาศว่าจะมีการทดสอบในคาบต่อไป การสอบจึงไม่ใช่ภาวะคุกคามสำหรับนักศึกษาอีกต่อไป

ส่วนการทดสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียนให้นักศึกษาสอบเดี่ยวก่อน แล้วจึงทำแบบทดสอบฉบับเดียวกันอีกครั้งหนึ่งโดยใช้วิธีการสอบแบบร่วมมือ ทั้งนี้เป็นเพราะการสอบแบบเดี่ยวทำให้ทราบความสามารถทางการเรียนของนักศึกษาแต่ละคนชัดเจนขึ้น เพื่อให้การให้คะแนนนักศึกษาแต่ละคนเป็นไปด้วยความยุติธรรม และยังเป็นกำบังไม่ให้นักศึกษาบางคนเอาเปรียบเพื่อนโดยการไม่เตรียมตัวสอบเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของจอห์นสันและจอห์นสัน(1987) สลาวิน (1995) และรัสโซและวอร์เรน (1999) หลังจากการสอบเดี่ยวให้นักศึกษาสอบกลุ่มอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้นักศึกษามีความมั่นใจมากขึ้นในการทำแบบทดสอบดังเช่นผลการวิจัย

ของแลมไบออตและคณะ (Lambiotte et al, 1987 cited in Muir & Tracy, 1999) ที่พบว่า การทราบว่ามีเพื่อนสำหรับปรึกษาในเวลาสอบ ทำให้นักศึกษาดอบแบบทดสอบด้วยความมั่นใจมากกว่าการสอบเดี่ยว นอกจากนี้ยังทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้มากขึ้นเมื่อได้แบ่งปันคำตอบแก่กันและกันและยังเป็นการฝึกทักษะสังคมอีกด้วย กล่าวคือนักศึกษาต้องมีการพึ่งพากัน มีการจัดการกับความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์เพื่อแสวงหาข้อตกลงที่ดีที่สุดร่วมกัน

การสอบแบบร่วมมือเป็นสิ่งใหม่สำหรับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสอบถามเพื่อนอาจารย์ ตลอดจนการสอบถามนักศึกษากลุ่มทดลอง ไม่พบว่ามีการใช้วิธีการสอบแบบร่วมมือในการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจึงเป็นโอกาสดีที่นักศึกษาได้ฝึกทักษะการสอบแบบร่วมมือซึ่งทำให้นักศึกษาได้รับประโยชน์หลายประการดังกล่าวมาแล้ว

2.2 การนำเสนอผลงานกลุ่ม เนื่องจากการเรียนแบบร่วมมือเน้นการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการกลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้จัดกิจกรรมที่นักศึกษาต้องทำร่วมกันในกลุ่มทุกคาบ หลังจากการทำกิจกรรมกลุ่มทุกครั้ง เปิดโอกาสให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานกลุ่ม เพื่อเป็นการแบ่งปันสิ่งที่แต่ละกลุ่มได้รับจากการทำงานกลุ่มแก่เพื่อนร่วมชั้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางครอบคลุมซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของจอห์นสันและจอห์นสัน(1987) และสลาวิน (1995) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังกระตุ้นให้นักศึกษาผลัดเปลี่ยนบทบาทการนำเสนอเช่นผู้นำเสนอ ผู้ควบคุมอุปกรณ์สื่อที่ใช้ประกอบการนำเสนอ ผู้จัดเตรียมเอกสาร ผู้ตอบคำถาม และอื่น ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนฝึกฝนทักษะการนำเสนอและทักษะสังคม

2.3 การประเมินเพื่อนร่วมกลุ่ม ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาประเมินผลการทำงานกลุ่มของเพื่อนร่วมกลุ่มหลังจากการแบ่งกลุ่มใหม่ เพื่อให้ทราบผลการทำงานกลุ่มของนักศึกษาแต่ละคน เพราะเพื่อนร่วมกลุ่มย่อมใกล้ชิดกันมากกว่าผู้สอน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของแอ็บสัน(1996) การประเมินผลโดยเพื่อนจำนวนหลายครั้งในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ทราบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษาแต่ละคนชัดเจนขึ้น และสามารถนำผลการประเมินประกอบกับการตัดสินใจให้เกรดนักศึกษาแต่ละคนปลายภาคเรียน

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา

จากผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา และผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีประเด็นการอภิปรายดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษาเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษาที่พัฒนาขึ้น สามารถพัฒนานักศึกษาได้อย่างครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทั้งในด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทักษะสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีรายละเอียดในการอภิปรายผลดังต่อไปนี้

2.1 สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การวิจัยครั้งนี้ มีการวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล 2 ด้านคือ ด้านระดับการยอมรับซึ่งกันและกันในระหว่างนักศึกษาและด้านลักษณะส่วนบุคคล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 ด้านระดับการยอมรับซึ่งกันและกันซึ่งกันและกันในระหว่างนักศึกษา ผลการเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยระดับการยอมรับซึ่งกันและกันสูงกว่ากลุ่มควบคุม เช่นเดียวกับผลการเปรียบเทียบในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองพบว่าคะแนนเฉลี่ยระดับการยอมรับซึ่งกันและกันของนักศึกษากลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย แสดงว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีพัฒนาการที่ดีในด้านการยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งลักษณะการยอมรับซึ่งกันและกันนี้ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เปิดโอกาสให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กันโดยการทำกิจกรรมกลุ่มก่อให้เกิดสัมพันธภาพต่อกัน ซึ่งตามแนวคิดของจอห์นสันและจอห์นสัน (1987) สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเกิดขึ้นจากการที่บุคคลหลายคนมีโอกาสทำงานร่วมกันในช่วงเวลาหนึ่ง สัมพันธภาพที่เกิดขึ้นแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบได้แก่ 1.การวางอำนาจ (Dominance) คือการควบคุมหรือถืออำนาจเหนือผู้อื่น ซึ่งเป็นสัมพันธภาพในทางลบ ก่อให้เกิดการต่อต้าน ความแตกแยก เพราะไม่มีการยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน ถือความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ มีความเย็นชาต่อกัน ส่วน

ความสัมพันธ์รูปแบบที่ 2 คือการมีมิตรไมตรี (Sociability) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางด้านบวก ก่อให้เกิดมิตรภาพ การสนิทสนม ความรักใคร่ การเอาใจใส่ การมีทัศนคติที่ดีต่อกัน การพึ่งพา ความสามัคคี การแบ่งปัน การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้เกิดบรรยากาศที่อบอุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีเช่นการแต่งเพลงร่วมกัน การช่วยกัน จินตนาการสิ่งต่าง ๆ จากเสียงดนตรีที่ได้รับฟัง การวิเคราะห์โครงสร้างของเพลง ทำให้นักศึกษาได้ ได้รับความเพลิดเพลิน และมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันดังที่เมอร์เรียม (Merriam, 1964 cited in Hargreaves & North, 1999) กล่าวว่าดนตรีเป็นสิ่งเชื่อมโยงคนในสังคมเข้าด้วยกันซึ่งก่อให้เกิด สัมพันธภาพที่ดีในระหว่างบุคคล เช่นเดียวกับโครซีเออร์ (Crozier cited in Hargreaves & North, 1999) ซึ่งกล่าวว่า ดนตรีเป็นกิจกรรมที่ทำให้บุคคลมารวมกันก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์ และเกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

การที่นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยระดับการยอมรับสูงกว่ากลุ่มควบคุมและสูงกว่า ก่อนการทดลองแสดงว่าการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการร่วมมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถช่วย ให้นักศึกษาพัฒนาความสัมพันธ์ในรูปแบบการมีมิตรไมตรีต่อกันทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและ กัน

นอกจากผลการวิจัยในครั้งนี้จะยืนยันแนวคิดของจอห์นสันและจอห์นสันดังกล่าวแล้วยัง ยืนยันทฤษฎีและผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ทฤษฎีการร่วมมือของดูช (Deustch, 1973) ที่ กล่าวว่าการทำงานที่กลุ่มคนมารวมกันเพื่อทำงานหรือทำกิจกรรมใด ๆ ร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายอย่าง เดียวกันก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล ผลการวิจัยของคาโร (Carroll, 1991 cited in Metheny & Metheny, 1997) พบว่า การใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักศึกษาพัฒนา สัมพันธภาพระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับผลการวิจัย ของโบนานโน โจนส์ และอิงลิช (Bonano, Jones & English, 1998) พบว่า การจัดการเรียน การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

2.1.2 ในด้านลักษณะส่วนบุคคล ผลการเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีลักษณะส่วนบุคคลแบบมี มิตรไมตรีสูงแต่วางอำนาจต่ำจำนวนมากกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมเช่นเดียวกับผลการ เปรียบเทียบในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองที่พบว่านักศึกษากลุ่มทดลอง มีลักษณะ ส่วนบุคคลแบบมิตรไมตรีสูงแต่วางอำนาจต่ำจำนวนมากกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับ

สมมุติฐานการวิจัย แสดงว่านักศึกษาในกลุ่มทดลองมีพัฒนาการที่ดีในด้านลักษณะส่วนบุคคล เพราะลักษณะส่วนบุคคลที่มีมิตรไมตรีสูงแต่ดวงอำนาจต่ำเป็นลักษณะส่วนบุคคลด้านบวกที่ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการเรียนการสอนแบบร่วมมือเป็นการเรียนการสอนที่เน้นการร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มเล็ก โดยที่สมาชิกกลุ่มทุกคนต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนร่วมกลุ่มเท่ากับการเรียนรู้ของตนเอง (Slavin, 1995) มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการร่วมมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถช่วยให้นักศึกษาพัฒนาลักษณะส่วนบุคคลไปในทางบวก เพราะการมีมิตรไมตรีสูงแต่ดวงอำนาจต่ำ เป็นลักษณะส่วนบุคคลที่ก่อให้เกิดมิตรภาพ ความสนิทสนม ความเข้าใจและเห็นใจซึ่งกันและกัน (จอห์นสัน และจอห์นสัน, 1987) การเรียนและทำกิจกรรมด้านดนตรีทำให้ผู้เรียนเกิดสุนทรียะ ลาบุต้าและสมิธ (Labuta & Smith, (1997) กล่าวว่ายิ่งผู้เรียนมีโอกาสได้รับประสบการณ์ทางดนตรีและเกิดความเข้าใจดนตรีมากขึ้นเท่าใด เขาจะได้รับสุนทรียะของดนตรีมากขึ้นเท่านั้นทำให้จิตใจเกิดความสุข ความสงบ เมื่อจิตใจเกิดความสุข มนุษย์จะมองสิ่งรอบข้างในแง่ดี จึงสามารถพัฒนา ลักษณะส่วนบุคคลไปสู่การมีมิตรไมตรีสูง

จึงสามารถสรุปในภาพรวมได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชา พื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา ซึ่งเน้นการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม สามารถทำให้นักศึกษาเกิดพัฒนาการที่ดีด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล กล่าวคือนักศึกษามีระดับการยอมรับซึ่งกันและกันสูงรวมทั้งมีลักษณะส่วนบุคคลในทางบวกคือการมีมิตรไมตรีต่อกัน

2.2 ทักษะสังคม

การวิจัยครั้งนี้ มีการวัดทักษะสังคม 4 ด้าน คือ ลักษณะการพึ่งพาทางสังคม ภาวะผู้นำ พฤติกรรมการจัดการกับความขัดแย้งและพฤติกรรมการสื่อสาร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 ด้านลักษณะการพึ่งพาทางสังคม ผลการเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษา กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง พบว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยลักษณะการร่วมมือสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษากลุ่มควบคุม เช่นเดียวกับผลการเปรียบเทียบในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองที่พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยลักษณะการพึ่งพาทางสังคมหลังการทดลองด้านการร่วมมือสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงว่านักศึกษากลุ่มทดลองมี

พัฒนาการที่ดีทางการฟังทางสังคมซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย การที่นักศึกษา กลุ่มทดลองมีพัฒนาการที่ดีในด้านการร่วมมือ เป็นเพราะว่าในการเรียนแบบร่วมมือ นักศึกษาต้อง ทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่มย่อยตลอดเวลา ผลงานที่ได้รับเป็นผลงานของกลุ่มซึ่งมีผลต่อสมาชิก กลุ่มทุกคนไม่ว่าจะได้รับประโยชน์หรือเสียผลประโยชน์ ทำให้สมาชิกกลุ่มทุกคนเห็นความสำคัญ ของการร่วมมือเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด โดยใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ และ นักศึกษาเรียนรู้ว่าการร่วมมือกันทำให้ได้งานมากขึ้นและเป็นงานที่มีคุณภาพมากกว่าการทำโดย ลำพัง (Deustch,1973) จะเห็นได้จากผลงานกลุ่มที่นักศึกษานำเสนอระหว่างการเรียนการสอน เป็นผลงานที่อยู่ในระดับดีทุกครั้ง การมีโอกาสฝึกทักษะการทำงานกลุ่มระหว่างภาคเรียนทำให้นักศึกษาลดพฤติกรรมการแข่งขันและการทำงานโดยลำพังลง เพราะการแข่งขันกันและการทำงาน โดยลำพังไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษา เนื่องจากการให้คะแนนจะให้คะแนนกลุ่ม ทุกคนได้รับคะแนนเท่ากันหมดดังนั้นแทนที่จะแข่งขันกัน หรือต่างคนต่างทำงานโดยลำพัง นักศึกษาจึงมีการร่วมมือกัน เพื่อให้ผลงานที่ออกมามีคุณภาพดีที่สุด

2.2.2 ด้านภาวะผู้นำ ผลการเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุมหลังการทดลองพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมเช่นเดียวกับ ผลการเปรียบเทียบในกลุ่มทดลองพบว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยภาวะการเป็นผู้นำ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย และคะแนนเฉลี่ยที่ได้ แสดงว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีภาวะการเป็นผู้นำที่สมดุลคือเป็นผู้นำที่สามารถทำงานที่ได้รับมอบ หมายร่วมกันสำเร็จด้วยดีและยังก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ร่วมงานอีกด้วย ทั้งนี้เป็น เพราะว่าในการแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มละ 4 และ 5 คน ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักศึกษาหมุนเวียน กันเป็นหัวหน้ากลุ่ม ซึ่งต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดคำสั่งของผู้สอนแก่สมาชิกกลุ่ม ควบคุมการอภิปราย ของสมาชิกกลุ่ม สรุปประเด็นและตัดสินใจในขั้นสุดท้ายหากสมาชิกกลุ่มไม่สามารถตกลงกันได้ และยังคงทำหน้าที่ดูแลสมาชิกกลุ่มทุกคน นอกจากนี้ในการนำเสนอผลงานกลุ่มต่อชั้นเรียน นักศึกษาทุกคนยังต้องหมุนเวียนกันทำหน้าที่นำเสนอและตอบคำถาม การมีโอกาสฝึกฝนทักษะ เหล่านี้ ทำให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ จึงทำให้นักศึกษามีภาวะผู้นำสูงกว่า ก่อนการทดลอง จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าในช่วงแรกของการเรียนการสอน เมื่อนักศึกษานำ เสนอผลงาน นักศึกษามากกว่าครึ่งชั้นเรียนมีความประหม่าสูงเมื่อต้องยืนต่อหน้าชั้นเรียน ต่อมา นักศึกษามีความกล้ามากขึ้นและสามารถนำเสนอได้อย่างคล่องแคล่ว มีความมั่นใจในตัวเอง มากขึ้น นอกจากนั้นนักศึกษายังมีความกล้าในการแสดงความคิดเห็น และตอบคำถามต่าง ๆ ใน ชั้นเรียนมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งเป็นสิ่งยืนยันได้อีกทางหนึ่งว่าการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียน

แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของ นักศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ช่วยให้นักศึกษามีพัฒนาการที่ดีในด้านภาวะผู้นำ

2.2.3 ด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการกับความขัดแย้ง ผลการเปรียบเทียบระหว่าง นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ด้านการมองหลายมุม การแพ้ – ชนะและการหลีกเลี่ยงสูงกว่ากลุ่มควบคุม ผลการเปรียบเทียบใน กลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านการมอง หลายมุม การแพ้ – ชนะ และการหลีกเลี่ยงสูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการใช้รูปแบบ การเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของ นักศึกษาสันับสนุนให้นักศึกษามีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง และพยายามหา ข้อตกลงที่เป็นความเห็นรวมของกลุ่ม ในขณะที่เดียวกัน ผู้สอนได้ให้แนวทางในการศึกษาวิชาดนตรี ว่า แนวทางการคิดเกี่ยวกับดนตรีมีหลายแนวทาง ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขของเวลา ระบบสังคมและความเชื่อของคนในสังคม ดังนั้นการเรียนดนตรีจึงต้องเปิดใจกว้าง ยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตน มีความยืดหยุ่นและประนีประนอมเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่ คนส่วนใหญ่เห็นว่าดีที่สุดซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของวูดฟอร์ด (Woodford, 1996) นอกจากนี้ ผู้สอนยังได้เน้นย้ำเกี่ยวกับ ความร่วมมือ ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตลอดเวลา ทำให้นักศึกษาใช้กลวิธีการจัดการกับความขัดแย้งแบบหลีกเลี่ยงมากที่สุด แสดงว่านักศึกษามีความ พยายามในการหลีกเลี่ยงการเผชิญกับภาวะการขัดแย้งอันอาจจะนำไปสู่ความแตกแยกภายใน กลุ่ม และอาจจะทำให้งานที่ได้รับมอบหมายไม่ประสบความสำเร็จ การหลีกเลี่ยงจึงเป็นกลวิธีที่ ทำให้การทำงานกลุ่มเป็นไปอย่างราบรื่น นักศึกษาใช้กลวิธีการจัดการกับความขัดแย้งแบบการ มองหลายมุมรองลงไป การมองหลายมุมคือการพิจารณาไตร่ตรองข้อเท็จจริงต่าง ๆ อย่าง รอบคอบจากหลายมุมมองก่อนการตัดสินใจว่าจะไร้ผิดอะไรถูก ทำให้นักศึกษาเปิดใจกว้าง ยอมรับ ฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมกลุ่ม ส่วนกลวิธีการจัดการกับความขัดแย้งที่นักศึกษาใช้เป็นลำดับ ต่อไปคือการเอาแพ้-ชนะ เป็นเพราะว่าในบางครั้งนักศึกษาต้องแสดงจุดยืนในความคิดเห็นของตนเอง และพยายามโน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นด้วย จึงเกิดความรู้สึกที่ต้องเอาแพ้-ชนะกัน

สรุปได้ว่าการเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์ และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษา สามารถช่วยให้นักศึกษา พัฒนาพฤติกรรมกรรมการจัดการกับความขัดแย้งด้านการมองหลายมุมและการหลีกเลี่ยง

2.2.4 ด้านพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร ผลการเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลอง มีลักษณะการสื่อสารแบบสองทางจำนวนมากกว่ากลุ่มควบคุม และมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการสื่อสารสูงกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนผลการเปรียบเทียบในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลอง มีลักษณะการสื่อสารแบบสองทางจำนวนมากกว่าก่อนการทดลองและมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการสื่อสารหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะในการเรียนแบบร่วมมือ นักศึกษาต้องทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน มีการปรึกษาหารือ เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันซึ่งนักศึกษาต้องสื่อสารกันตลอดเวลา การสื่อสารแบบสองทาง เป็นการสื่อสารที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่สมาชิกกลุ่มแต่ละคนเสนอ (จอห์นสันและจอห์นสัน,1997) เมื่อมีความสงสัยในสิ่งใด มีการถามและตอบเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัด ทำให้นักศึกษามีพัฒนาการที่ดีในด้านลักษณะการสื่อสาร ส่วนในด้านพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร จากคะแนนเฉลี่ยที่ได้รับแสดงว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกรรมการสื่อสารอยู่ในระดับดีซึ่งสามารถยืนยันพัฒนาการด้านการสื่อสารของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่าการเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์ และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษาสามารถช่วยให้นักศึกษาพัฒนาลักษณะการสื่อสารและพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร

สามารถสรุปในภาพรวมจะเห็นได้ว่าการใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์ และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาวะของนักศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถช่วยให้นักศึกษาพัฒนาทักษะสังคมได้แก่ การพึ่งพาทางสังคม ภาวะการเป็นผู้นำ พฤติกรรมการจัดการกับความขัดแย้ง และพฤติกรรมกรรมการสื่อสารได้ ทักษะสังคมที่ดีเหล่านี้ทำให้บุคคลสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อาเรนส์ส์,1998) ทั้งนี้จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson & Johnson,1997) กล่าวว่าทักษะสังคมสามารถเรียนรู้ได้จากการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ จอยซ์และเวลล์ Joyce & Weil,1996) ยังมีแนวคิดว่าการเรียนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันทำให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เป็นการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้ด้านวิชาการและกระบวนการทางสังคมเข้าด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาทักษะสังคม และเมื่อนำการเรียนแบบร่วมมือมาใช้ในการสอน

ดนตรียังทำให้เห็นผลลัพธ์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นดังเช่นที่เมอร์เรียม (Merriam, 1964 cited in Hargreaves & North, 1999) กล่าวว่าดนตรีเป็นสิ่งเชื่อมโยงคนในสังคมเข้าด้วยกัน

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียนพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งคะแนนจากการสอบเดี่ยว และการสอบเดี่ยวควบคู่กับการสอบกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ทั้งนี้เป็นเพราะการพัฒนาสมรรถนะทางด้านวิชาการเป็นผลลัพธ์ที่สำคัญประการหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือ (Arends, 1998) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมของแอสติน (Astin, 1985) ที่กล่าวว่าสถาบันการศึกษาที่จัดบรรยากาศที่เอื้อให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำงานหรือกิจกรรมเพื่อแสวงหาความรู้ จะส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง ซึ่งตรงกับแนวคิดของชิกเคอริงและแกมสัน (Chickering & Gamson, 1991) ที่ได้ระบุการร่วมมือในระหว่างนักศึกษา เป็นหนึ่งในหลักการสำคัญในการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนในระดับปริญญาบัณฑิต เพราะการเรียนแบบร่วมมือทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ได้รับมุมมองหลายแง่มุมในเนื้อหาเดียวกัน มีความคิดแตกฉานกว้างไกล เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในโมโนทัศน์ต่าง ๆ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มพูนมากกว่าการเรียนโดยลำพัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจอยซ์และเวลล์ (Joyce & Weil, 1996) ที่กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ตลอดจนเน้นการมีส่วนร่วมและการร่วมมือในการแสวงหาความรู้ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการแก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังมีผลการวิจัยที่สนับสนุนอีกเป็นจำนวนมากเช่น ผลการวิจัยของจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1987) จำนวน 85 ฉบับ สรุปว่าการเรียนแบบร่วมมือ ทำให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะทางด้านปัญญา ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เช่นเดียวกับผลการวิจัยจำนวน 45 ฉบับของสลาบิน (Slavin, 1986 and 1995) ระบุว่าผู้เรียนในกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนผลการวิจัยที่เพิ่มขึ้นในประเทศไทยก็สนับสนุนประเด็นดังกล่าว เช่นผลการวิจัยของกิ่งดาว กลิ่นจันทร์ (2536) อากาศรณ์ วัตตสูงเนิน (2536) สามารถ สุขาวงษ์ (2537) บุชบา ไชคชวยชู (2537) จิตติมา จรรยาธรรม (2539) ชาติชาย ม่วงปฐม (2539) พิสมัย สังข์ทอง (2539) และปรารธนา เกษน้อย (2540)

การใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เปิดโอกาสให้นักศึกษาเรียนรู้สาระวิชาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เน้นการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนของนักศึกษา ซึ่งเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้นักศึกษากลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม

ผลการเปรียบเทียบในกลุ่มทดลองพบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการสอบกลางภาคเรียนโดยการสอบเดี่ยวและโดยการสอบเดี่ยวควบคู่กับการสอบกลุ่ม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการสอบปลายภาคเรียนพบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการสอบเดี่ยวควบคู่กับการสอบกลุ่มสูงกว่าคะแนนการสอบเดี่ยว ซึ่งเป็นเพราะว่าในการสอบกลางภาคเรียนมีนักศึกษาจำนวน 3 คน ต่อ 1 กลุ่ม แต่การสอบปลายภาคเรียนมีจำนวนนักศึกษา 5 คน ต่อ 1 กลุ่ม จำนวนนักศึกษาที่มากขึ้น มีผลทำให้การแบ่งปันความรู้ ความคิด และประสบการณ์เป็นไปอย่างกว้างขวางกว่าจำนวนนักศึกษาที่น้อยกว่า ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ ไฟร์เบอร์กและดริสคอล (Freiberg & Driscoll's Grouping for Teaching and Learning Method, 1992) ที่กล่าวว่ายิ่งกลุ่มมีขนาดใหญ่มากเท่าใดยิ่งมีขอบเขตกว้างและความหลากหลายของประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ทักษะ และความสนใจของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งสามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำกิจกรรมของกลุ่มได้ ดังนั้นยิ่งจำนวนนักศึกษาต่อกลุ่มที่ช่วยกันทำแบบทดสอบมากขึ้นยิ่งทำให้คะแนนของกลุ่มห่างจากคะแนนการสอบเดี่ยวมากขึ้นไปด้วยและยังมีผลการวิจัยหลายฉบับระบุว่า การสอบแบบร่วมมือทำให้นักศึกษาทำคะแนนได้ดีกว่าการสอบเดี่ยวเช่น รัสโซ และวอร์เรน (Russo & Warren, 1999) เมอร์ และ เทรซี่ (Muir & Tracy, 1999) แลมไบออตและคณะ (Lambiotte et al, 1987 cited in Muir & Tracy, 1999) วอร์เรน (Warren, 1999)

สามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้ซึ่งสอดคล้องกับงานเย่ (Gagne, 1992) ที่กล่าวว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของการศึกษาคือการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียน เพราะเมื่อสติปัญญาได้รับการพัฒนาแล้ว จะนำไปสู่การพัฒนาในด้านอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการผลการวิจัย

รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร ที่พัฒนาขึ้น เน้นการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา มุ่งสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและการทำกิจกรรมกลุ่ม เน้นให้นักศึกษามีการพึ่งพาอาศัยกันและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีการร่วมมือ แบ่งปัน ช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ ตลอดจนการตั้งเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งเป็นการมุ่งเน้นการร่วมมือระหว่างผู้เรียน โดยใช้วิชาดนตรีเป็นสื่อ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานักศึกษาใน 3 ด้าน คือ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านทักษะสังคมและด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นเพื่อให้การเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพมากที่สุด ควรมีการพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านผู้สอน รายวิชาที่ผู้วิจัยเลือกเป็นรายวิชาทดลองมีผู้สอนหลายคน ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยกำหนดจุดประสงค์ จุดมุ่งหมายรายวิชา ตลอดจนการจัดทำเกณฑ์การประเมินผลและกำหนดขอบเขตเนื้อหาวิชาแล้ว ได้นำเอกสารทั้งหมดเสนออาจารย์ผู้สอนทุกคนเพื่อขอความเห็นชอบเพราะการกำหนดจุดประสงค์ จุดมุ่งหมายรายวิชาตลอดจนเกณฑ์การประเมินผลและกำหนดขอบเขตเนื้อหาวิชา ต้องใช้ร่วมกัน ในกรณีนี้หากมีการประชุมคณาจารย์ผู้สอนวิชานั้นทุกคนเพื่อร่วมกันกำหนดจุดประสงค์ จุดมุ่งหมายรายวิชา จัดทำเกณฑ์การประเมินผลและกำหนดขอบเขตเนื้อหาวิชา วางแผนการจัดกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน แบ่งปันอุปกรณ์การสอน ตลอดจนเอกสารประกอบการสอนแก่กันและกันจะทำให้การสอนรายวิชาดังกล่าวมีเอกภาพแม้ว่าจะมีผู้สอนหลายคนก็ตาม

1.2 ด้านผู้เรียน รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษาที่พัฒนาขึ้นเหมาะสำหรับชั้นเรียนที่มีนักศึกษาตั้งแต่ 20 – 50 คน เพราะหากมีจำนวนนักศึกษามากหรือน้อยเกินไป จะทำให้การแบ่งกลุ่มย่อยไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รูปแบบนี้ยังเหมาะสำหรับนักศึกษาที่มีความหลากหลายเช่นนักศึกษาที่มาจากหลายชั้นปี หลายคณะหรือภาควิชา เพศชายและหญิงคละกัน เป็นต้น เพราะความหลากหลายดังกล่าวเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือก่อนการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เนื่องจากนักศึกษากลุ่มทดลองยังไม่

เคยมีประสบการณ์ในการเรียนแบบร่วมมือมาก่อน จึงควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักศึกษาในหลักการสำคัญของรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ ตลอดจนวิธีการเรียนการสอนซึ่งแตกต่างไปจากรูปแบบที่นักศึกษาคุ้นเคย และกระตุ้นให้นักศึกษาปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ฟัง ผู้สังเกตการณ์ และผู้จัดบันทึกข้อมูล เป็นผู้แก้ปัญหา ผู้นำเสนอความคิด และผู้ร่วมสนทนา มีการเตรียมศึกษาเนื้อหาวิชาก่อนเข้าห้องเรียน ทำความรู้จักกับเพื่อนร่วมชั้นมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ กระตุ้นซึ่งกันและกันให้เข้าชั้นเรียนสม่ำเสมอ เปลี่ยนทัศนคติจากการแข่งขันกับเพื่อน เป็นการร่วมมือ เพิ่มความรับผิดชอบทั้งส่วนบุคคลและต่อส่วนรวม สร้างการรับรู้ว่าแหล่งความรู้ นอกจากผู้สอน และหนังสือแบบเรียนแล้ว สถานที่ต่าง ๆ ตัวเอง และกลุ่มเพื่อน ยังเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญอีกด้วย

นักศึกษาที่ลงเรียนวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร เป็นนักศึกษาที่มาจากสาขาวิชาต่าง ๆ จากทุกชั้นปี จึงไม่สามารถคาดหวังให้นักศึกษาเข้าชั้นเรียนตั้งแต่คาบแรกครบทุกคน ดังนั้นจึงต้องให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการ วัตถุประสงค์และวิธีการเรียนการสอนแบบร่วมมือในทุกคาบของการเรียนการสอนในช่วงแรก จนหมดช่วงการบอกเลิกและบอกเพิ่มรายวิชา เพื่อให้แน่ใจว่านักศึกษาทุกคนเข้าใจวิธีการเรียนแบบร่วมมือ การให้ความรู้ดังกล่าวควรจะทำในหลายรูปแบบเพื่อไม่ให้นักศึกษาที่เข้าชั้นเรียนตั้งแต่ชั่วโมงแรกเกิดความเบื่อหน่าย

1.3 ด้านสภาพแวดล้อม ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนแบบร่วมมือ ควรเป็นห้องที่สามารถเคลื่อนย้ายเก้าอี้ได้สะดวก เพราะในการเรียนการสอน ต้องมีการจัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละคาบ ผู้วิจัยพบว่ามีนักศึกษาบางคนยินดีและเต็มใจในการช่วยจัดสภาพชั้นเรียนในแต่ละคาบ และยังมีข้อเสนอความคิดเห็นที่ดีเกี่ยวกับการจัดสภาพชั้นเรียนอีกด้วย ดังนั้นจึงควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดสภาพห้องเรียนในแต่ละคาบ

1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยพบว่า การส่งนักศึกษาออกไปเก็บข้อมูลภาคสนามในช่วงแรกมีอุปสรรคทางด้านวิธีการสัมภาษณ์และวิธีการเก็บข้อมูลของนักศึกษา ทำให้ผู้ที่ให้สัมภาษณ์ไม่ทราบอย่างชัดเจนว่านักศึกษาต้องการทราบอะไรบ้าง ทำให้ข้อมูลที่ได้รับเป็นข้อมูลพื้น ๆ ทั่วไป ดังนั้นก่อนการส่งนักศึกษาออกไปเก็บข้อมูลภาคสนาม ควรให้ความรู้แก่นักศึกษาเกี่ยวกับทักษะการสัมภาษณ์ และทักษะการเก็บข้อมูลก่อน เพื่อให้การออกไปหาข้อมูลภาคสนามมีประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือ นักศึกษาควรจะได้รับข้อมูลในระดับลึกที่อาจจะหาไม่ได้จากหนังสือและตำราต่าง ๆ และผู้สอนควรชี้แจงกับผู้ให้สัมภาษณ์ว่า ผู้สอนคาดหวังให้นักศึกษาได้เรียนรู้อะไรบางอย่างจากภาคสนาม

1.5 ด้านการประเมินผล

1.5.1 การประเมินผลจากการทดสอบ ควรมีการทดสอบย่อยหลายครั้ง ในระหว่างภาคเรียนเพราะผู้วิจัยสังเกตว่าการทดสอบย่อยครั้งทำให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นอยู่เสมอ ในการสอบควรกำหนดเวลาสอบให้พอเพียงเพราะการสอบแบบกลุ่มใช้เวลามากกว่าการสอบเดี่ยว ในการวิจัยครั้งนี้ เวลาที่ผู้วิจัยกำหนดสำหรับทำแบบทดสอบแบบกลุ่มไม่พอเพียงแม้แต่ครั้งเดียว นอกจากนั้นไม่ควรใช้คำถามเกี่ยวกับการจินตนาการในการสอบกลุ่ม เพราะนักศึกษาแต่ละคนย่อมมีจินตนาการเฉพาะของตนเอง จึงเป็นการยากที่จะหาข้อตกลงร่วมกันอย่างเหมาะสม

1.5.2 การประเมินผลจากการนำเสนอ ในช่วงแรกของการนำเสนอผู้วิจัยสังเกตว่านักศึกษามักจะเลือกทำหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่ตนเองถนัดทุกครั้งที่น่าเสนอเช่นบางคนเป็นผู้นำเสนอทุกครั้ง บางคนเป็นผู้จัดอุปกรณ์ทุกครั้ง ทำให้นักศึกษาบางคนไม่มีโอกาสฝึกทักษะการนำเสนอ จึงควรตั้งเงื่อนไขในการนำเสนอโดยให้นักศึกษาทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่ต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะการเป็นผู้นำเสนอ เพื่อฝึกทักษะการแสดงออกต่อสาธารณชน และฝึกภาวะผู้นำ

1.6 หลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอน มีนักศึกษาหลายคนเสนอว่าน่าจะมีการใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาอื่น ๆ ด้วย เพราะเป็นวิธีการเรียนที่ดี ดังนั้นหากมีการนำรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษาไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ ที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษาจะช่วยให้ นักศึกษามีพัฒนาการด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทักษะสังคม และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาดูผลการใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาอื่น ๆ ที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา เพื่อยืนยันประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาดูผลการใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ ในรายวิชาที่ต้องเรียนต่อเนื่องกันตั้งแต่ 2 รายวิชาขึ้นไปโดยให้นักศึกษากลุ่มเดียวกัน เพื่อทดสอบผลลัพธ์ของการใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือที่ต่อเนื่องกัน